

Отримано: 30 грудня 2021 р.

Прорецензовано: 11 січня 2022 р.

Прийнято до друку: 14 січня 2022 р.

e-mail: tanya@lishtaba.com

tetogarenko@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-13(81)-293-296

Ліштаба Т. В., Огаренко Т. А. Кольоративи в поетичному лексиконі Світлани Барабаш. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13(81). С. 293–296.

УДК: 811.161.2'38

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6060-0900>

Ліштаба Тетяна Василівна,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та журналістики,

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8400-1670>

Огаренко Тетяна Анатоліївна,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та журналістики

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

КОЛЬОРАТИВИ В ПОЕТИЧНОМУ ЛЕКСИКОНІ СВІТЛАНИ БАРАБАШ

Статтю присвячено дослідженню кольоративів як мовних одиниць. Визначено основні та периферійні лексеми, окреслено спектр сполучуваності кольоративів з іншими лексемами.

З'ясовано, що кольороназви в ліриці С. Г. Барабаш часом конкретні, а іноді ускладнені, переосмислені. Різноманітна гама основних кольорів, кілька змішаних допомагають поетесі передати власне знання про навколишній світ, узагальнити враження й "кольорові" образи. Доведено, що кожний колір створює навколо себе певне семантичне поле, певний склад думок письменниці, оскільки, крім смислової та описової функції, кольори, їхнє поєднання реалізують емоційну функцію, яка впливає на почуття людини і тим самим сприяє формуванню певного настрою.

Проаналізовано взаємодію традиційного й індивідуально-авторського у вживанні кольоративів. Зазначено, що палітра кольорів С. Г. Барабаш характеризує її індивідуальну творчу манеру, визначає розширення сполучуваності компонентів із семантикою кольору із загальноживаними словами, що сприяє збагаченню ідейно-тематичного спектру поетичних творів автorkи.

Ключові слова: кольоролексема, колірний компонент, кольороназва, емоційно-оцінна функція, експресивність.

Tetiana Lishtaba,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Journalism

of the Central Ukrainian State Pedagogical University

named after Volodymyr Vynnychenko

Tetiana Oharienko,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Journalism

of the Central Ukrainian State Pedagogical University

named after Volodymyr Vynnychenko

COLOR LEXEMES IN SVETLANA BARABASH'S POETIC LEXICON

The article is devoted to the study of color lexemes as language units. The main tokens, which form the core of the lexical-semantic field of color of modern language, and peripheral, which have seven with a shade of the main tone and may have additional characteristics, are defined. The spectrum of compatibility of color lexemes with other tokens is outlined.

It is emphasized that despite the significant scientific achievements on the problem of color designations, there are still aspects that deserve the attention of linguists. One such aspect is the study of color symbols in modern poetic text.

The interaction of traditional and individual-authorial in the use of color lexemes is analyzed. It was found out that in S. Barabash's lyric language means for color designation are sometimes specific, and sometimes complicated, rethought. A wide range of basic colors (white, black, yellow, red, green), several mixed (gray, silver, gold, pink, purple) help the poet to convey their own knowledge of the world around them, to generalize impressions and "color" images.

It is proved that S. Barabash's poetry is inseparable from the deep sensory principle that permeates its poetics. The writer subtly aestheticizes color, sound, shape. Each color creates around itself a certain semantic field, a certain composition of the author's thoughts, because, in addition to semantic and descriptive function, colors, their combination realizes the emotional function that affects human feelings and thus contributes to the formation of a certain mood.

It is noted that the palette of colors S. Barabash characterizes her individual creative style, determines the expansion of the compatibility of components with the semantics of color with commonly used words, which contributes to the enrichment of the ideological and thematic spectrum of poetic works.

Keywords: color lexeme, color component, color name, emotional and evaluative function, expressiveness.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Колір є одним із показників для характеристики будь-якого предмета чи явища об'єктивної дійсності. Мовні засоби, що позначають колір, мають дуже багато зображальних можливостей: стають засобами вираження емоцій, почуттів та думок. «Кольори діють на душевний стан, можуть збуджувати думки, які нас заспокоюють чи хвилюють, засмучують чи радують» (Берлин, Кей, 1969: 33). У зв'язку із цим вивчення кольороназв здійснюється в різних напрямках: мистецтвознавчому, фізичному, психологічному, філософському, лінгвістичному.

У мовознавстві проблема кольороназв розглядається в кількох аспектах. Актуальним для мовознавства залишається дослідження специфіки вживання колірної лексики в сучасному художньому дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема семантики колірних номенів та їх естетичної значущості в художньому тексті постійно перебуває в полі зору науковців: історію кольороназв, етапи їх розвитку аналізували М. А. Суровцова, Р. В. Алімпієва; семантику назв кольорів досліджували Р. М. Фрумкіна, Н. Ф. Пелевіна, Л. О. Шестак; кольоративи різних мов описували Л. В. Ласенко, В. Т. Клокова, Є. Е. Рогуліна; символіка кольору була предметом аналізу І. О. Голубовської, Г. М. Яворської, Л. В. Ковалевської; різноманітні класифікації кольорів подано в працях О. М. Дзівак, О. І. Кулько; стилістичні функції кольоративів у художніх текстах аналізували С. В. Кулинська, І. В. Ковальська, О. А. Шеховцова, С. Я. Єрмоленко, М. О. Карпенко, Д. М. Шмельов тощо.

Як зазначає Т. А. Михайлова, «про назви кольору написано дуже багато, і це є нормальним: це одна із найцікавіших галузей мовознавства, яка вже давно вийшла за межі цієї науки» (Михайлова, 1994: 118).

Незважаючи на суттєвий науковий доробок щодо проблеми кольоропозначень, залишилися аспекти, що заслуговують на увагу мовознавців. Одним із таких аспектів є вивчення колірних позначень у сучасному поетичному тексті.

Мета статті – дослідити особливості функціонування лексики на позначення кольору в поезії С. Г. Барабаш.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система кольоропозначень, як зазначає Т. Ф. Семашко, «є однією з найдавніших термінологічних систем у мові. До неї входять як давні загальнослов'янські назви кольорів (*чорний, білий, червоний, зелений*), так і велика кількість запозичених (*карий, рожевий, оранжевий* та інші). У XVIII ст. з'являється ціла низка прикметників-кolorативів, значення яких були розвинуті на основі предметних (*срібний, брунатний, гірчичний*). Поступово в системі кольоропозначень відбувається розмежування різних кольорових відтінків» (Семашко, 2011: 352).

Питання щодо кількості кольоропозначень існує в кожній мові і є досить складним, оскільки в різних мовах існують свої словотворчі моделі, за якими утворюються ті чи інші кольоропозначення. А. П. Василевич вважає, що кольоративів існує безмежна кількість (Василевич, 1988: 124).

Прийнятним для української мови вважаємо поділ назв кольорів на «основні» та «другорядні» (Дзівак, 1974: 11; Кристенко, 1963: 97;]. До першого класу належать назви давнього походження. Вони становлять ядро лексико-семантичного поля кольору сучасної мови, навколо якого розташовані периферійні назви пізнішого походження. Ядро колірної системи слів становлять дев'ять синтаксично незалежних назв, які позначають колір без відтінків: *червоний, жовтий, зелений, голубий, синій, коричневий, білий, чорний, сірий*. Інші колоративи належать до другорядних (периферійних), що знаходяться у відношеннях «привативної і градуальної опозиції до ядерних лексем» (Чумак-Жуно, 1996: 29), мають семи з відтінком основного тону та можуть мати додаткові характеристики. Такі назви семантично об'єднуються навколо основних назв кольорів, які є первинними стосовно до вторинних, похідних, і входять до другого класу назв кольорів, що об'єднуються в мові як колірні лексеми, якими користуються мовці (наприклад: *оранжевий, рожевий, фіолетовий, бурий, сизий* та ін.).

Окрім основних/периферійних лексем, які безпосередньо позначають колір, як зазначає І. І. Чумак-Жуно, можна «виділити найвіддаленішу периферію, що складається із слів з мінімальною активністю і частотністю уживання (наприклад: *гранатовий, апельсиновий, малиновий, каштановий*)» (Чумак-Жуно, 1996: 45).

Поезія Світлани Барабаш невіддільна від глибокого чуттєвого начала, що наскрізь пронизує її поетику. Письменниця тонко естетизує колір, звук, форму. Кожний колір створює навколо себе певне семантичне поле, певний склад думок поетеси, оскільки, крім смислової та описової функції, кольори, їхнє поєднання реалізують емоційну функцію, яка впливає на почуття людини і тим самим сприяє формуванню певного настрою.

Часто художні тропи, що містять значення кольору, побудовані на зорових відчуттях, тому вони легко виділяються семантично, бо в самій реальній дійсності така якість предметів має чітке значення і пізнається виключно за допомогою зору, а не в комплексі дотиково-зорового сприймання.

До таких конструкцій належать, по-перше, словоформи на означення простих кольорів. Інколи, наприклад, прикметникові метафори цієї групи можуть мати відтінок символічного значення, а символи завжди виникають на ґрунті добре відомих, усвідомлених певним колективом понять. Часом у ліричних творах спостерігаються світлотіневі маніфестанти: *Світить тиха сльоза* (Барабаш, 1998: 97); *Нехай їм Доля лагідно ся!* (Барабаш, 1998: 21).

Перенесення відбувається зі сфери психічного, соціального. Якісний прикметник *червоний* поєднується із *золотим, брунатно-зеленим*, передаючи зорові відчуття, уживається в прямому значенні й об'єднує величезну кількість різноманітних понять, наприклад: *Золотоока пані, пані шляхетно вбрана, / Вбрана в брунатно-зелене, тепле і золоте, / Зачервонілась щиро, зачервонілась славно – / Золотокосим дивом знову весь світ цвіте* (Барабаш, 1998: 62). Переносне значення прикметника *золотоока* та дієслова *зачервонілась*, що виступають у сполученні з іменником *пані*, що називає живу особу, а також з прислівниками – *щиро, славно* відтворюють колоритну картину осені з її характерними властивостями. Крім вказівки на колір, прикметник має похідне, переносне значення, яке перетворює назву в поетичний символ – *золотоока пані*.

Червоний колір набуває в поезії своєрідних відтінків, які допомагають відтворити точніше метафоричний образ: *...небеса / Цвітуть пісенно, щемно-малиново* (Барабаш, 1998: 61).

Поетичною традицією освячується вживання піднесеного, з позитивно-емоційним оцінним змістом означень *золотий, осяйний і срібний*, лексико-семантичну сполучуваність яких особливо розширює мисткиня.

У художньому словнику поетеси, як видно, багато важать метафори, в основі перенесення яких лежать і назви дорогоцінних металів. Вони вживаються для характеристики кольору різних предметів, для уточнення художнього образу. Наприклад: *золоті причали осені* (Барабаш, 1998: 8); *ці зорі золоті над долею моєю* (Барабаш, 1998: 9); *Ця оксамитна ніч – як двері в небуття* (Барабаш, 1998: 9).

Використання «осяйної» символіки поетесою наближає її образно-емоційну палітру творів до осягнення святості, сакральності, асоціації з вічністю: *Сріблито, / Перлово сяє росяний наш сад* (Барабаш, 1998: 21); *То озвалась пора золота* (Барабаш, 1998: 88); *В моїм маленькім місті зазолотили / клени* (Барабаш, 1998: 63).

Колірна гама поезії Світлани Барабаш ошадлива й небагата, але психологізована, збагачена умовно-асоціативним змістом. Поетеса надає метафоричним репрезентантам характеру чистоти, щемкої самотності: *В гаях осиротілих дзвенять прозорі / луни* (Барабаш, 1998: 63).

Палітра кольорів Світлани Барабаш характеризує її індивідуальну творчу манеру, визначає розширення сполучуваності компонентів із семантикою кольору із загальноживаними словами, що сприяє збагаченню ідейно-тематичного спектру поетичних творів авторки. Семантика колірних компонентів виразно оцінна. Позитивна оцінка міститься в неолексемах із компонентами біл(о)-, зелен(о)-, синь(о)-, золот(о)-, срібн(о)-: *Набіло* прибрані світи (Барабаш, 1998: 74); *Золоті* вітражі осеневої стрічі й розлуки (Барабаш, 1998: 97); І парки, донедавна іще такі *зелені* (Барабаш, 1998: 63); І *Зелений Дух* рясних дібров / Сповнить душу нетутешнім щастям (Барабаш, 1998: 77); Ще павутинка бабиного літа / Єднає нас із серпнем *золотим* (Барабаш, 1998: 122); Будь лагідною з нами, моя Осене, / Вкрий від печалі *золотим* плащем (Барабаш, 1998: 122); Морозів ранніх *срібні* діадеми [(Барабаш, 1998: 110).

Негативна оцінка денотатів характерна для інновацій із компонентом чорн(о)-. Але в контекстуальному оточенні поезій С. Г. Барабаш цей колір набуває позитивно-оцінної семантики: Заворожи, циганко, циганко *чорноока* [(Барабаш, 1998: 105).

Часом поетична семантика кольороназв розширює свій діапазон завдяки сублімації різнополярних значень, використаних авторкою в єдиному контексті. Радість світлих відтінків набуває асоціативно-протилежних характеристик цього кольору – додаються сум і тривога. Створюється картина чиста, урочисто-піднесена: *Так світло і тривожно Всесвіт дише* (Барабаш, 1998: 71).

Світлі відтінки в семантичному оточенні творів асоціативно пов'язані з чистотою, радістю, животворним началом, наприклад: *Оживає все ясне й веселе* (Барабаш, 1998: 77); *В щедрім сьайві відігрлись села* (Барабаш, 1998: 77); *Небо оповіщає музика світлих дзвіниць* (Барабаш, 1998: 62); *У дзюркотіння світлої води* (Барабаш, 1998: 67); *Тепле сьайво очей тернових* (Барабаш, 1998: 102).

Нерідко поетична семантика мисткині поєднує в собі душевну структуру, асоційовану із запахами, зоровими картинками, наприклад: *Так рідно пахне в хаті світлим святом* (Барабаш, 1998: 72).

У поетичному осмисленні С. Г. Барабаш ознаки *золотий, світлий, срібний, осяйний* виявляються дуже місткими, багатоплановими, поєднуючи семантику кольору й загальну позитивну високу оцінку, відчуття чогось дорогого, коштовного.

Холодних тонів набувають кольороназви в поєднанні з дісприкметником на означення сумних подій. У наступному прикладі словосполуча *прозорі / луни* завдяки їй синтезу з дісприкметником *осиротілих* отримує сумну конотативну наповненість: *В гаях осиротілих дзвенять прозорі / луни* (Барабаш, 1998: 63).

Білий колір у семантичному оточенні творів С. Г. Барабаш часом виступає репрезентантом холоду, сумного настрою: *Ще не час журитися, мій друже, / Ще є мить до білої напасти* (Барабаш, 1998: 68). Іноді відтінки білого в лексичному оточенні творів набувають позитивно-настрєвих характеристик: *Бо час білявих завірюх і холодів* (Барабаш, 1998: 64), або: *Так забіліло в світі від снігів* (Барабаш, 1998: 71).

Синтез поетичного живопису з настроєвими асоціаціями відтворюється шляхом побудови семантико-стилістичного ланцюжка: зорова картина – настрої – оцінна характеристика – зорова картина: *Ця графіка дерев на білим полі снігу – / Урочиста печаль на чистім тлі зими* (Барабаш, 1998: 75).

Художньо-стильовими домінантами поезії С. Барабаш у зображенні природи є поєднання, сублімації звукової та кольорової гами: *Жовтогарячий Київ дзвонить каштанами в осінь* [(Барабаш, 1998: 62).

Чистоту білого кольору, як репрезентанта чистоти, святості, високої духовності, божественної суті в поетичному контексті авторка увиразнює вживанням «некольорового» епітета *прозора*: *Прозора вись. Яка прозора вись!* (Барабаш, 1998: 65); *І сни – прозорі, білі-білі* (Барабаш, 1998: 74).

У художньому континуумі поетеси негативною конотацією позначений сірий колір. У ліричному тексті він виступає опозицією до позитивного – голубого кольору: *І посіріло небо голубе* (Барабаш, 1998: 84).

Не менш сумних відтінків сірий колір набуває і в момент авторської розмови про кохану людину. Уживання цієї гами підсилює внутрішню експресію персонажа наративу, для якого любов асоціюється із печаллю: *Сірооке моє кохання, / Сіроока моя печаль* (Барабаш, 1998: 86).

Семантику *сірого* кольору, як відомо, містить у собі й епітет *сивий*. Його вживання в наступному контексті окреслює пейзажну замальовку, що лише підсилює, нагнітає сумний внутрішній настрій: *Сивий дощ танцює попід хатою* (Барабаш, 1998: 116).

Особливою музикою печалі, медитативно-філософською вібрацією відсвічує сірий колір у ліричних творіннях поетеси, коли йдеться про осінь у природі і в душі: *Той сірий сум, і небо, й журавлі / Малюю на невидимих полотнах* (Барабаш, 1998: 65).

Неповторними індивідуально-авторськими поетичними витворами є й синтезування в єдиному контексті оцінно-смилових компонентів кольороназв-морфем: (прикметників з іменниками) *ранне* – (репрезентант сумного співчуття) «ощляхетнюється» (завдяки маніфестованому іменнику *срібло*) з реальною невідворотністю – (іменник – *сивина*): *Що ранне срібло сивини* (Барабаш, 1998: 113). Не менш насиченими поетичними авторськими новотворами є й незвично поєднана кольорова гама, що репрезентує колір з характерною властивістю волосся – витися; *срібно-кучерява* – як опозиція старості та полярний колір – *русявою* (як маніфестант молодості): *Ця срібно-кучерява голова / Русявою була і молодою* (Барабаш, 1998: 100).

Лексична палітра кольороназв у ліриці поетеси багата на світлі, сонячні, золоті й срібні відтінки: *Бродить осінь в сонячних калюжах* (Барабаш, 1998: 68); *Між небом і землею співають срібні / струни* (Барабаш, 1998: 63); *І місяця серпик сріблястим веслом / Розтрушує в небі космічні перлини* (Барабаш, 1998: 73); *Горять сніги сріблистим вічним дивом* (Барабаш, 1998: 72); *Взорнули землю заметілі / В іскристу розкіш срібних шат* (Барабаш, 1998: 74). В іншому контексті барвіста гама осені в мисткині доповнена виразним епітетом «квітчастий»: *Підбира рясний поділ квітчастий* (Барабаш, 1998: 68).

Для ідіостилу поетеси властиве поєднання у вузькому лексичному оточенні найрізноманітніших відтінкових значень світлого кольору, наприклад: *Світає зима білим сьайвом беріз* (Барабаш, 1998: 73).

Часто в ідіосистемі поетеси кольороназви набувають властивостей душевних настроїв і психологічних станів. Авторка поєднує світлі тональності кольору з внутрішньо-душевною тугою. Такий незвичайний сплав маніфестує оригінальну семантику, індивідуально-авторські новотвори: *Осінь жінка самотня / З душею золотаво-сумною* (Барабаш, 1998: 67).

Іноді мисткиня синтезує найнеочікуваніші варіації звуку, ритму, кольору й останній вгадується лише за певними асоціативними репрезентантами, наприклад: *Стежки її – у переметах листя, / У шарудінні добрих їжаків, / У шемранні опалі краси...* (Барабаш, 1998: 67).

Взагалі для Світлани Барабаш важливо не точно визначити колір, а підкреслити те, що приваблює погляд. Трапляється, вона уникає прямо його називати, немов побоюючись зіпсувати досконалу картину, зруйнувати чари неповторної миті, і вдається до опосередненого кольоропису: *Ще калиновим спалахом горить* (Барабаш, 1998: 110); *Спадають всі терпкі мої жалі / На кольори – відчужено-холодні* (Барабаш, 1998: 65). Усе це – неповторний всесвіт поетеси, свіжість і розкіш вражень якого зачаровують. Виникає нестримне прагнення, звільнивши уяву, полинути в незвідані земні розлоги, підкорюючи простір і час.

Майстерність мисткині виявляється не тільки в тому, щоб знайти в семантиці відповідної назви кольору такої компонент, який би підкреслював несподіваність поетичних асоціацій, був надійною основою поєднання дуже різнопланових понять, але і який, нейтралізуючи семантику кольору, був би джерелом народження виразного емоційно-оцінного змісту колористичної назви. Авторка поезій активно послуговується стилістичним прийомом нейтралізації семантики кольору у відповідних назвах для створення інших конкретно-чуттєвих образів, тобто, ці назви вживаються в переносному метафоричному розумінні: *Ах, пурпурні вітрила Грея! / Ви пасуєте юним. Це факт* (Барабаш, 1998: 78).

Про поетичну майстерність свідчить також уміння поетеси використовувати слова в їх прямому значенні для створення конкретно-чуттєвих образів, у яких усталена, загальновідома риса постає в оновлених зв'язках: *В моїм маленькім місті зазолотіли / клени* (Барабаш, 1998: 63); *Золотим по оксамиту ночі / Вишив небо серпня зорепад* (Барабаш, 1998: 70).

Наведені ілюстрації засвідчують, що поетичною традицією Світлани Барабаш освячується вживання піднесених, з позиційно-оцінним змістом означень *золотий, срібний, осяйний* лексико-семантичну сполучуваність яких вона розширила у своїх поезіях.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, кольорові визначення в ліриці Світлани Барабаш часом конкретні, а інколи ускладнені, переосмислені. Різноманітна гама основних кольорів (білий, чорний, жовтий, червоний, зелений), кілька змішаних (сірий, сріблястий, золотий, рожевий, пурпурний) допомагають поетесі передати власне знання про навколишній світ, узагальнити враження й «кольорові» образи, у яких виявляються авторська зворушлива вразливість, емоційність, ширість і гострота відчужень.

Перспективи дослідження вбачаємо у вивченні синонімії, антонімії та омонімії в межах категорії кольору, у показі тенденції вживання кольороназв у різних творах авторки, виявленні морфологічних особливостей цієї лексики та її словотвірної-граматичних трансформацій.

Література:

1. Барабаш С. Г. Золоті причали (поезії). Кіровоград : Видавничий дім «Слісавет», 1998. 132 с.
2. Берлин Б., Кей П. Основные цвета : Их универсальность и видоизменения. Москва, 1969. 520 с.
3. Василевич А. П. Язык и культура : сопоставительный анализ группы слов-цветообозначений. *Этнопсихолінгвістика*. Москва : Наука, 1988. С. 58–64.
4. Дзивак О. Н. Лексика на обозначение цвета в современном украинском литературном языке : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1974. 19 с.
5. Критенко А. П. Семантична структура назв кольорів в українській мові. *Славістичний збірник*. Київ : Видавництво АН УРСР, 1963. С. 97–111.
6. Михайлова Т. А. «Красный» в ирландском языке : понятие и способы его выражения. *Вопросы языкознания*. № 6. Москва : Академия наук, 1994. С.118.
7. Семашко Т. Ф. Проблема визначення статусу кольоропозначень як лінгвістичних одиниць. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. 2011. Вип. 7. С. 352–356.
8. Чумак-Жунь І. І. Лексико-семантическое поле цвета в языке поэзии И. А. Бунина : состав, структура, функционирование : дисс. ... кандидата филологических наук : 10.02.02. Киев, 1996. 212 с.

References

1. Barabash S. H. Zoloti prychaly [Golden berths]: poeziyi. Kirovohrad : Vydavnychyy dim «Yelysavet», 1998. 132 s. [in Ukrainian].
2. Berlin B., Kej P. Osnovnye cveta : Ih universalnost i vidoizmeneniya [Basic colors: Their versatility and modifications]. Moskva, 1969. 520 s. [in Russian].
3. Vasilevich A. P. Yazyk i kultura : sopostavitelnyj analiz gruppy slov-cvetooboznachenij [Language and culture: a comparative analysis of a group of color terms]. *Jetnopsiholingvistika [Ethnopsycholinguistics]*. Moskva : Nauka, 1988. S. 58–64. [in Russian].
4. Dzivak O. N. Leksika na oznachenie cveta v sovremennom ukrainskom literaturnom yazyke [Vocabulary for the designation of color in the modern Ukrainian literary language] : avtoref. dis. ... kand. filol. nauk. Kiyiv, 1974. 19 s. [in Russian].
5. Krytenko A. P. Semantychna struktura nazv kol'oriv v ukrayins'kiy movi [Semantic structure of color names in the Ukrainian language]. *Slavistychnyy zbirnyk [Slavic collection]*. Kyviv : Vydavnytstvo AN URSR, 1963. S. 97–111. [in Ukrainian].
6. Mihajlova T. A. «Krasnyj» v irlandskom yazyke : ponyatie i sposoby ego vyrazheniya ["Red" in the Irish language: the concept and ways of its expression]. *Voprosy yazykoznanija [Questions of linguistics]*. № 6. Moskva : Akademiya nauk, 1994. S.118. [in Russian].
7. Semashko T. F. Problema vyznachennya statusu kol'oropoznachen' yak lnhvistychnykh odynyt's' [The problem of determining the status of color designations as linguistic units]. *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho univertsytetu imeni M. P. Drahomanova [Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov]*. Seriya 10 : Problemy hrmatyky i leksykolohiyi ukrayins'koyi movy. 2011. Vyp. 7. S. 352–356. [in Ukrainian].
8. Chumak-Zhun I. I. Leksiko-semanticheskoe pole cveta v yazyke poezii I. A. Bunina : sostav, struktura, funkcionirovanie [Lexico-semantic field of color in the language by I. A. Bunin's poetry: composition, structure, functioning]: diss. ... kandidata filologicheskikh nauk : 10.02.02. Kiev, 1996. 212 s. [in Russian].